

Marcin Kwiatkowski

Analiza profili osobowości, temperamentu oraz płci psychologicznej w kontekście Heteroseksualnej – Homoseksualnej Skali Kinseya

Analysis of personality, temperament profiles and psychological gender in the context of Heterosexual–Homosexual Kinsey's Scale

Niniejsza praca została napisana w ramach pracy doktorskiej pisanej przy Collegium Medicum w Bydgoszczy, Uniwersytet im. Mikołaja Kopernika w Toruniu
Correspondence to: Zalew 115, 95-083 Lutomiernik, tel.: (0044) 7894260221, tel./faks: (0044) 1704872167, e-mail: marcinkwiatkowski@op.pl (preferowany kontakt)

Streszczenie

Cele badawcze: Przeprowadzone badania miały na celu określenie profili osobowości i temperamentu oraz ewentualnych różnic dotyczących płci psychologicznej prezentowanych przez osoby homo-, bi- i heteroseksualne. **Metody:** W badaniu zastosowano 16-czynnikowy Kwestionariusz Osobowości Cattella, Kwestionariusz Temperamentu FCZ-KT oraz Inwentarz Płci Psychologicznej (IPP). **Badani:** Udział w badaniu wzięły 22 kobiety heteroseksualne, 9 biseksualnych oraz 23 lesbijki. Grupa mężczyzn składała się z 29 heteroseksualnych oraz 45 homoseksualnych mężczyzn. **Wyniki:** Różnice istotne statystycznie stwierdzono między grupami kobiet heteroseksualnych i homoseksualnych w pięciu czynnikach: czynniku I – Wrażliwość ($p=,040$), czynniku N – Racjonalizm ($p=,050$), czynniku O – Depresyjna Niepewność Siebie ($p=,024$), czynniku Q1 – Radykalizm ($p=,008$) oraz czynniku Q4 – Napięcie Nerwowe ($p=,027$). Analiza uzyskanych wyników ukazała różnice istotne statystycznie pomiędzy kobietami biseksualnymi i homoseksualnymi w czterech czynnikach: czynniku I – Wrażliwość ($p=,001$), czynniku M – Niekonwencjonalność ($p=,039$), czynniku O – Depresyjna Niepewność Siebie ($p=,007$) oraz czynniku Q4 – Napięcie Nerwowe ($p=,004$). Uzyskane wyniki w grupie mężczyzn wykazały istnienie różnic między mężczyznami hetero- i homoseksualnymi w trzech czynnikach: czynniku I – Wrażliwość ($p=,021$), czynniku O – Depresyjna Niepewność Siebie ($p=,013$) oraz czynniku Q1 – Radykalizm ($p=,001$). Różnice pomiędzy lesbijkami i kobietami heteroseksualnymi dotyczyły trzech wymiarów temperamentu: Wytrzymałość ($p=,010$), Aktywność ($p=,009$) oraz Reaktywność Emocjonalna ($p=,034$). Różnice pomiędzy kobietami biseksualnymi i homoseksualnymi stwierdzono w skalach: Wytrzymałość ($p=,001$), Aktywność ($p=,008$) oraz Perseweratywność ($p=,002$). W grupie mężczyzn stwierdzono jedynie istnienie różnic w skali Żwawość ($p=,001$).

Słowa kluczowe: orientacja seksualna, osobowość, temperament, płeć, skala Kinseya

Summary

Objective: The studies were aimed at determining the personality and temperament profiles and possible differences related to psychological gender presented by homo-, bi- and heterosexual persons. **Methods:** The study was based on the Cattell 16 Personality Factor (16 PF) Questionnaire, Formal Characteristics of Behaviour – Temperament Inventory (FCB-TI) and Psychological Gender Inventory. **Subjects:** Participants of the study were 22 heterosexual women, 9 bisexual women and 23 lesbians. The group of men consisted of 29 heterosexual and 45 homosexual men. **Results:** Statistically significant differences were found between groups of heterosexual and homosexual women in five factors: factor I – Sensitivity ($p=.040$), N – Privacy ($p=.050$), factor O – Apprehension ($p=.024$), Q1 – Openness to Change ($p=.008$) and factor Q4 – Tension ($p=.027$). Analysis of obtained results showed statistically significant differences between bisexual and homosexual

women in four factors: factor I – Sensitivity ($p=.001$), factor M – Abstractedness ($p=.039$), factor O – Apprehension ($p=.007$) and factor Q4 – Tension ($p=.004$). The obtained results in the group of men indicated differences between hetero- and homosexual men in three factors: I – Sensitivity ($p=.021$), O – Apprehension ($p=.013$) and Q1 – Openness to Change ($p=.001$). Differences between lesbians and heterosexual women referred to three dimensions of temperament: Endurance ($p=.010$), Activity ($p=.009$) and Emotional Reactivity ($p=.034$). Differences between bisexual and homosexual women were found in Endurance Scale ($p=.001$), in Activity Scale ($p=.008$) and in Perseveration Scale ($p=.002$). In the group of men, differences were found only in Briskness Scale ($p=.001$).

Key words: sexual orientation, personality, temperament, gender, Kinsey's Scale

Zjawisko orientacji seksualnej należy do zagadnień otwartych i dyskusyjnych. Wciąż brak jest jednoznacznych ustaleń co do usytuowania szerokiego wachlarza zachowań seksualnych na kontinuum normy i patologii. Wymaga to prowadzenia szeroko zakrojonych badań, w tym również analizowania cech osobowości i temperamentu, jako tych, które mogą wpływać, a jednocześnie wzmacniać zachowania jednostki o różnych preferencjach seksualnych.

CELE BADAWCZE

Celem niniejszej pracy było porównanie profili osobowości, temperamentu oraz płci psychologicznej prezentowanych przez osoby homo-, bi- i heteroseksualne, zarówno mężczyźni, jak i kobiety, w kontekście Heteroseksualnej – Homoseksualnej Skali Kinseya. Postawiono następujące pytania badawcze:

1. Czy cechy osobowości różnicują osoby homo-, bi- i heteroseksualne?
2. Czy cechy temperamentu różnicują osoby homo-, bi- i heteroseksualne?
3. Czy istnieją różnice w postrzeganiu własnej osoby pod wpływem kulturowych definicji męskości i kobiecości pomiędzy osobami homo-, bi- i heteroseksualnymi?

METODY

W badaniu zostały zastosowane następujące metody psychometryczne:

- Do analizy wymiarów osobowości użyto polskiej adaptacji 16-czynnikowego Kwestionariusza Osobowości R.B. Cattella (16 PF)⁽¹⁾.
- Do analizy wymiarów temperamentu użyto Formalnej Charakterystyki Zachowania – Kwestionariusza Temperamentu (FCZ-KT)⁽²⁾.
- Analizę sposobu spostrzegania siebie w kategoriach męskości i kobiecości przeprowadzono przy pomocy Inwentarza Płci Psychologicznej IPP⁽³⁾.

Kwestionariusz 16 PF został zastosowany w badaniu jako wieloczynnikowa metoda umożliwiająca szczegółową analizę profili osobowości pomiędzy grupami badawczymi. FCZ-KT jest oryginalną metodą skonstruowaną przez Zawadzkiego i Strelaua w ramach Regulacyjnej Teorii Temperamentu. Zgodnie z nią pierwotne, podstawowe i biologicznie zdeterminowane wymiary temperamentu zostały pogrupowane w dwie

The sexual orientation phenomenon is an open and disputable issue. Explicit statements as to the situation of the wide range of sexual behaviours on the continuum of norm and pathology are still missing. Comprehensive studies are necessary, including analyses of personality and temperament features as those that may affect and at the same time strengthen the behaviour of an individual exhibiting different sexual preferences.

RESEARCH OBJECTIVES

This article is aimed at a comparison of the profiles of personality, temperament and psychological gender presented by homo-, bi- and heterosexual people, both men and women, in the context of Heterosexual – Homosexual Kinsey's Scale.

The following research questions were asked:

1. Do personality traits distinguish homo-, bi- and heterosexual persons?
2. Do temperament traits distinguish homo-, bi- and heterosexual persons?
3. Are there any differences in perception of self under the impact of cultural definitions of masculinity and femininity between homo-, bi- and heterosexual persons?

METHODS

The following psychometric methods have been used in the study:

- R.B. Cattell 16 Personality Factor (16 PF) Questionnaire was used for analysis of personality profiles⁽¹⁾.
- For analysis of temperament profiles the Formal Characteristics of Behavior – Temperament Inventory was used⁽²⁾.
- Analysis of self-perception in masculinity and femininity categories was carried out using the Psychological Gender Inventory⁽³⁾.

16 PF was used in the study as a multi-factor method enabling a detailed analysis of personality profiles between research groups. FCB-TI is an original method constructed by Zawadzki and Strelau within the Regulatory Theory of Temperament. Pursuant to it, the primary, basic and biologically determined traits of temperament were allocated to two groups: temperament traits characterizing energetic characteristics of behaviour (Activity, Emotional Reactivity,

grupy: wymiary temperamentu charakteryzujące energetyczną charakterystykę zachowania (Aktywność, Reaktywność Emocjonalna, Wytrzymałość, Wrażliwość Sensoryczna) oraz czasową charakterystykę zachowania (Żwawość, Perseweratywność). Konfiguracja poszczególnych cech temperamentu daje nam możliwość określenia stopnia harmonijności temperamentu oraz zdolności przetwarzania informacji przez jednostkę⁽³⁾. Inwentarz Płci Psychologicznej IPP pozwala ocenić, w jakim stopniu obraz własnej osoby pozostaje pod wpływem kulturowych definicji męskości i kobiecości. W skład inwentarza wchodzi trzy skale: Męskości, Kobiecości i Neutralna. Uzyskane wyniki analizowano przy pomocy programu SPSS, stosując statystykę t-Studenta.

UCZESTNICZY

Udział w badaniu był anonimowy i dobrowolny. Informacje o prowadzonych badaniach zostały umieszczone na ogólnodostępnych stronach oraz forach internetowych, jak również na stronach przeznaczonych dla polskich mniejszości seksualnych. Osoby zainteresowane mogły pobrać gotowy komplet kwestionariuszy ze strony internetowej bądź też, po wcześniejszym kontakcie, otrzymać je drogą mailową, po czym zwrócić je pod wskazany adres internetowy. W trakcie studiów nie został odnotowywany wskaźnik odmowy udziału w badaniu. Badaniem objęto grupę 178 osób. Orientacja seksualna uczestników była oceniana na podstawie własnej oceny preferencji seksualnych na Heteroseksualnej – Homoseksualnej Skali Kinseya⁽⁴⁾. Uczestnicy badania deklarujący wyłącznie zachowania heteroseksualne bez komponentu homoseksualnego przypisani zostali do grupy heteroseksualnej, podczas gdy deklarujący wyłącznie zachowania homoseksualne bez komponentu heteroseksualnego – do grupy homoseksualnej. Każdy uczestnik, który wybrał opcję: „osoba o nastawieniu zarówno heteroseksualnym, jak i homoseksualnym”, został przypisany do grupy biseksualnej. Pozostała część uczestników, wybierająca opcje pośrednie, została wyeliminowana z analizy statystycznej opisaną w niniejszym studium. W związku z powyższym otrzymano trzy grupy: homoseksualną, biseksualną i heteroseksualną. Analiza uzyskanych wyników dotyczy mężczyzn i kobiet badanych jako oddzielne grupy. W związku z niereprezentatywną ilością mężczyzn w grupie biseksualnej poniższe badania nie dotyczą biseksualnych mężczyzn. Grupa kobiet liczyła 22 kobiety heteroseksualne (średnia wieku $M=26,64$, $SD=6,90$), 9 kobiet biseksualnych (średnia wieku $M=24,89$, $SD=7,46$) oraz 23 lesbijki ($M=27,43$, $SD=6,75$). Grupa mężczyzn składała się z 29 heteroseksualnych (średnia wieku $M=29,55$, $SD=10,43$) oraz 45 homoseksualnych ($M=24,82$, $SD=5,03$) mężczyzn.

WYNIKI

Uzyskane wyniki nie wskazują na istnienie różnic istotnych statystycznie pomiędzy poszczególnymi grupami w skalach Męskości i Kobiecości, zarówno w grupie mężczyzn, jak i w grupie kobiet.

Endurance, Sensory Sensitivity) and temporary characteristics of behaviour (Briskness, Perseveration). Configuration of individual temperament traits enables determining the degree of temperament harmoniousness and ability to process information by an individual⁽³⁾. The Psychological Gender Inventory allows to evaluate to which extent the self-image is affected by cultural definitions of masculinity and femininity. The inventory consists of: Masculinity Scale, Femininity Scale, and Neutral Scale. The obtained results were analysed by SPSS programme, using Student's t-test.

PARTICIPANTS

Participation in the study was anonymous and voluntary. Information about the studies was presented on widely available web pages and Internet fora, as well as on pages designed for Polish sexual minorities. Those interested could download the prepared set of questionnaires from the web page or, after an earlier contact, obtain them via e-mail and then return to the indicated e-mail address. During the studies no index of the refusal to participate in the study was noted. The study covered the group of 178 persons. The participants' sexual orientation was examined according to their own evaluation of sexual preferences on the Heterosexual – Homosexual Kinsey's Scale⁽⁴⁾. The participants of the study who declared exclusively heterosexual behaviours, without any homosexual component, were assigned to the heterosexual group, while those declaring exclusively homosexual behaviours without heterosexual component – to homosexual group. Every participant who chose the option: "a person of both heterosexual and homosexual orientation" was assigned to the bisexual group. The other participants, choosing indirect options, were eliminated from the statistical analysis described in this study. In this connection, three groups were obtained: homosexual, bisexual and heterosexual. Analysis of obtained results refers to men and women separately. In connection with the non-representative quantity of men in the bisexual group the studies described below do not refer to bisexual men. The group of women consisted of 22 heterosexual women (average age $M=26.64$, $SD=6.90$), 9 bisexual women (average age $M=24.89$, $SD=7.46$) and 23 lesbians ($M=27.43$, $SD=6.75$). The group of men consisted of 29 heterosexual (average age $M=29.55$, $SD=10.43$) and 45 homosexual men ($M=24.82$, $SD=5.03$).

RESULTS

The obtained results do not indicate any statistically significant differences between individual groups in the Masculinity Scale and Femininity Scale, either in the group of men or the group of women.

The statistical analysis of results indicates the lack of statistically significant differences between heterosexual and bisexual women within personality profiles measured by the Cattell 16 Personality Factor (16 PF) Questionnaire. On the other hand, statistically significant differences were found between

Analiza statystyczna wyników wskazuje na brak różnic istotnych statystycznie pomiędzy heteroseksualnymi i biseksualnymi kobietami w zakresie cech osobowości mierzonych 16-czynnikowym Kwestionariuszem Osobowości Cattella. Różnice istotne statystycznie stwierdzono natomiast między grupami kobiet heteroseksualnych i homoseksualnych. Różnice te dotyczą pięciu czynników: I – Wrażliwość ($p=.040$), N – Racjonalizm ($p=.050$), O – Depresyjna Niepewność Siebie ($p=.024$), Q1 – Radykalizm ($p=.008$) oraz Q4 – Napięcie Nerwowe ($p=.027$). Kobiety heteroseksualne osiągały wyniki wyższe w czynniku I ($M=6,68$, $SD=2,19$), czynniku O ($M=5,59$, $SD=2,42$) oraz czynniku Q4 ($M=5,77$, $SD=2,67$) w porównaniu z kobietami homoseksualnymi, które uzyskały odpowiednio niższe wyniki (I: $M=5,14$, $SD=2,62$; O: $M=3,82$, $SD=2,59$ oraz Q4: $M=4,18$, $SD=1,87$). Kobiety homoseksualne klasyfikowały się natomiast wyżej w czynnikach: N – Racjonalizm ($M=6,82$, $SD=2,44$) oraz Q1 – Radykalizm ($M=6,82$, $SD=1,40$) w porównaniu z kobietami heteroseksualnymi, które uzyskały odpowiednio dla czynnika N: $M=5,32$, $SD=2,50$ i czynnika Q1: $M=5,18$, $SD=2,38$.

Analiza uzyskanych wyników ukazała różnice istotne statystycznie pomiędzy kobietami biseksualnymi i homoseksualnymi. Różnice dotyczyły czterech czynników: I – Wrażliwość ($p=.001$), M – Niekonwencjonalność ($p=.039$), O – Depresyjna Niepewność Siebie ($p=.007$) oraz Q4 – Napięcie Nerwowe ($p=.004$). Kobiety biseksualne uzyskały wyniki wyższe we wszystkich czterech czynnikach: dla czynnika I: $M=8,11$, $SD=1,54$; czynnika M: $M=8,67$, $SD=1,80$; czynnika O: $M=6,44$, $SD=2,01$ oraz czynnika Q4: $M=6,44$, $SD=1,67$ w porównaniu z kobietami homoseksualnymi, które uzyskały odpowiednio: dla czynnika I: $M=5,14$, $SD=2,62$; czynnika M: $M=7,23$, $SD=1,63$; czynnika O: $M=3,82$, $SD=2,59$ oraz czynnika Q4: $M=4,18$, $SD=1,87$. Uzyskane wyniki w grupie mężczyzn wskazują na istnienie różnic między mężczyznami hetero- i homoseksualnymi w trzech czynnikach: I – Wrażliwość ($p=.021$), O – Depresyjna Niepewność Siebie ($p=.013$) oraz Q1 – Radykalizm ($p=.001$). Homoseksualni mężczyźni uzyskali wyniki wyższe we wszystkich powyższych; dla czynnika I: $M=6,58$, $SD=1,90$; dla czynnika O: $M=6,64$, $SD=1,97$ oraz dla czynnika Q1: $M=8,09$, $SD=2,15$. Mężczyźni heteroseksualni uzyskali odpowiednio: dla czynnika I: $M=5,44$, $SD=2,08$, czynnika O: $M=5,33$, $SD=2,34$ oraz czynnika Q1: $M=6,04$, $SD=2,81$.

Analiza wyników uzyskanych przy zastosowaniu Kwestionariusza Temperamentu FCZ-KT nie wskazała na istnienie różnic istotnych statystycznie pomiędzy heteroseksualnymi i biseksualnymi kobietami. Istnienie różnic stwierdzono natomiast pomiędzy kobietami heteroseksualnymi i homoseksualnymi oraz homoseksualnymi i biseksualnymi. Różnice pomiędzy lesbijkami i kobietami heteroseksualnymi dotyczyły trzech wymiarów: Wytrzymałość ($p=.010$), Aktywność ($p=.009$) oraz Reaktywność Emocjonalna ($p=.034$). Kobiety homoseksualne uzyskały wyniki wyższe w dwóch skalach: Wytrzymałość ($M=6,90$, $SD=2,21$) oraz Aktywność ($M=6,10$, $SD=1,87$) w porównaniu z kobietami heteroseksualnymi, które w skali Wytrzymałość uzyskały: $M=5,27$, $SD=1,72$,

groups of heterosexual and homosexual women. These differences refer to five factors: factor I – Sensitivity ($p=.040$), N – Privatness ($p=.050$), factor O – Apprehension ($p=.024$), Q1 – Openness to Change ($p=.008$) and factor Q4 – Tension ($p=.027$). Heterosexual women had higher results in factor I ($M=6.68$, $SD=2.19$), factor O ($M=5.59$, $SD=2.42$) and factor Q4 ($M=5.77$, $SD=2.67$), as compared to homosexual women who obtained respectively lower results (I: $M=5.14$, $SD=2.62$; O: $M=3.82$, $SD=2.59$ and Q4: $M=4.18$, $SD=1.87$). Instead, homosexual women were classified higher in factors: N – Privatness ($M=6.82$, $SD=2.44$) and Q1 – Openness to Change ($M=6.82$, $SD=1.40$), as compared to heterosexual women who obtained respectively for factor N: $M=5.32$, $SD=2.50$ and factor Q1: $M=5.18$, $SD=2.38$.

Analysis of obtained results indicated statistically significant differences between bisexual and homosexual women. The differences referred to four factors: factor I – Sensitivity ($p=.001$), factor M – Abstractedness ($p=.039$), factor O – Apprehension ($p=.007$) and factor Q4 – Tension ($p=.004$). Bisexual women obtained higher results in all four factors: for factor I: $M=8.11$, $SD=1.54$; factor M: $M=8.67$, $SD=1.80$; factor O: $M=6.44$, $SD=2.01$ and factor Q4: $M=6.44$, $SD=1.67$, as compared to homosexual women who obtained respectively: for factor I: $M=5.14$, $SD=2.62$; factor M: $M=7.23$, $SD=1.63$; factor O: $M=3.82$, $SD=2.59$ and factor Q4: $M=4.18$, $SD=1.87$. The results obtained in the group of men point to differences between hetero- and homosexual men in three factors: I – Sensitivity ($p=.021$), O – Apprehension ($p=.013$) and Q1 – Openness to Change ($p=.001$). Homosexual men obtained higher results in all the above, for factor I: $M=6.58$, $SD=1.90$; for factor O: $M=6.64$, $SD=1.97$ and for factor Q1: $M=8.09$, $SD=2.15$. Heterosexual men obtained respectively: for factor I: $M=5.44$, $SD=2.08$, for factor O: $M=5.33$, $SD=2.34$ and Q1: $M=6.04$, $SD=2.81$. Analysis of results obtained with the use of the Formal Characteristics of Behaviour – Temperament Inventory (FCB-TI) did not indicate any statistically significant differences between heterosexual and bisexual women. On the other hand, differences were found between heterosexual and homosexual women and homosexual and bisexual women. The differences between lesbians and heterosexual women referred to three traits: Endurance ($p=.010$), Activity ($p=.009$) and Emotional Reactivity ($p=.034$). Homosexual women obtained higher results in two scales: Endurance ($M=6.90$, $SD=2.21$) and Activity ($M=6.10$, $SD=1.87$), as compared to heterosexual women who obtained in Endurance: $M=5.27$, $SD=1.72$, whereas in Activity: $M=4.59$, $SD=1.74$. Heterosexual women obtained higher results in Emotional Reactivity ($M=4.27$, $SD=2.05$), as compared to homosexual women ($M=2.86$, $SD=2.17$). Differences between bisexual and homosexual women were found in Endurance ($p=.001$), Activity ($p=.008$) and Perseveration ($p=.002$). Homosexual women obtained higher results in two scales: Endurance ($M=6.90$, $SD=2.21$) and Activity ($M=6.10$, $SD=1.87$), as compared to bisexual women who obtained lower results respectively for: Endurance $M=4.22$,

a w skali Aktywność $M=4,59$, $SD=1,74$. Kobiety heteroseksualne uzyskały wyniki wyższe w skali Reaktywność Emocjonalna ($M=4,27$, $SD=2,05$) w porównaniu z kobietami homoseksualnymi ($M=2,86$, $SD=2,17$). Różnice pomiędzy kobietami biseksualnymi i homoseksualnymi stwierdzono w skalach: Wytrzymałość ($p=,001$), Aktywność ($p=,008$) oraz Perseweratywność ($p=,002$). Kobiety homoseksualne uzyskały wyniki wyższe w dwóch skalach: Wytrzymałość ($M=6,90$, $SD=2,21$) oraz Aktywność ($M=6,10$, $SD=1,87$) w porównaniu z kobietami biseksualnymi, które otrzymały odpowiednio niższe wyniki; dla skali Wytrzymałość $M=4,22$, $SD=1,39$ oraz dla skali Aktywność $M=4,00$, $SD=1,73$. Kobiety biseksualne uzyskały wyniki wyższe w skali Perseweratywność ($M=6,59$, $SD=2,30$) w porównaniu z lesbijkami ($M=3,76$, $SD=1,95$). W grupie mężczyzn stwierdzono jedynie istnienie różnic w skali Żwawość ($p=,001$). Mężczyźni heteroseksualni uzyskali wyniki wyższe: $M=5,96$, $SD=2,15$ w porównaniu z homoseksualnymi, którzy uzyskali wyniki niższe: $M=4,38$, $SD=1,81$.

OMÓWIENIE

Rezultaty przeprowadzonych badań pozwalają wskazać na różnice w wybranych wymiarach osobowości u osób o orientacji homo-, bi- i heteroseksualnej. Stwierdzono różnice istotne statystycznie między grupami kobiet heteroseksualnych i homoseksualnych. Kobiety heteroseksualne osiągały wyniki wyższe w czynniku I, czynniku O oraz czynniku Q4 w porównaniu z kobietami homoseksualnymi. Wyniki I+ zdaniem Cattella⁽⁶⁾ uzyskują osoby charakteryzujące się dużą wrażliwością emocjonalną, intuicją oraz skłonnościami do introspekcji. Kobiety heteroseksualne mogą charakteryzować się także wyższym poziomem zatroskania, osamotnienia, podejrzliwości oraz skłonności do obwiniania się (O+) w porównaniu z kobietami homoseksualnymi. Wyższy wynik w czynniku Q4 uzyskany przez kobiety heteroseksualne może sugerować, iż cechują się one wyższym poziomem napięcia nerwowego, pobudzenia i trudności w przystosowaniu się w porównaniu z lesbijkami. Kobiety homoseksualne klasyfikowały się natomiast wyżej w czynnikach: N – Racjonalizm oraz Q1 – Radykalizm w porównaniu z heteroseksualnymi. Wynik N+ może sugerować większą zręczność towarzyską oraz większe zdolności rozumienia innych. Z kolei wynik Q1+ jest bardziej charakterystyczny dla osób cechujących się wyższym poziomem postępowości, samodzielności w myśleniu i działaniu oraz skłonności do ryzyka. Zdaniem Duckitta i du Toita⁽⁶⁾ lesbijki mają niższy wskaźnik łagodności (są mniej delikatne, wrażliwe, prospołeczne), natomiast wyższy wskaźnik dominacji w porównaniu z kobietami heteroseksualnymi. Nie stwierdzili oni różnic w poziomie stabilności emocjonalnej, zamartwiania się i napięcia; lesbijki są również bardziej stabilne emocjonalnie oraz mniej skłonne do zamartwiania się i napięć⁽⁶⁾. Badania Kulpy wykazały, iż lesbijki charakteryzują się wyższą neurotycznością (C-), uległością (E-) oraz nieśmiałością (H-). Jednocześnie uzyskały one wyniki, które mogą świadczyć o większej wrażliwości (I+), nadmiernej podejrzliwości (L+) oraz osamotnieniu (O+)⁽⁷⁾. Badania

$SD=1,39$ and Activity $M=4,00$, $SD=1,73$. Bisexual women obtained higher results in: Perseveration: $M=6,59$, $SD=2,30$, as compared to lesbians: $M=3,76$, $SD=1,95$. In the group of men the differences were found only in the Scale of Briskness ($p=,001$). Heterosexual men obtained higher results: $M=5,96$, $SD=2,15$, as compared to homosexual men who obtained lower results: $M=4,38$, $SD=1,81$.

DISCUSSION

The results of the studies allow to indicate differences in selected personality profiles in people of homo-, bi- and heterosexual orientation. Statistically significant differences were found between groups of heterosexual and homosexual women. Heterosexual women obtained higher results in factor I, factor O and factor Q4, as compared to homosexual women. Results I+, according to Cattell⁽⁶⁾, are obtained by people characterized by high emotional sensitivity, intuition and proneness to introspection. Heterosexual women may be also characterized by a higher level of concern, loneliness and pretension, as well as proneness to blaming oneself (O+), as compared to homosexual women. A higher result in factor Q4 obtained by heterosexual women may suggest that they are characterised by a higher level of nervous tension, excitation and adaptability difficulties, as compared to lesbians. Instead, homosexual women were classified higher in factors: N – Privatness and Q1 – Openness to Change, as compared to heterosexual women. Result N+ may suggest a higher social dexterity and higher ability to understand others. On the other hand, result Q1+ is more characteristic for people exhibiting a higher level of progressiveness, self-reliant thinking and action and proneness to risk. According to Duckitt and du Toit⁽⁶⁾, lesbians exhibit lower mildness (they are less delicate, sensitive and pro-social), but a higher level of dominance, as compared to heterosexual women. They did not find any differences at the level of emotional stability, worrying and tensions⁽⁶⁾. The studies carried out by Kulpa indicate that lesbians are characterised by a lower ego strength (C-), submissiveness (E-) and shyness (H-). At the same time they obtained results, which can indicate their higher sensitivity (I+), vigilance (L+), and apprehension (O+)⁽⁷⁾. The studies carried out by Hopkins indicate that homosexual women are characterised by a higher emotional coldness (A-), they are untroubled (E+), exhibit abstractedness (M+), self-sufficiency (Q2+) and low tension (Q4-)⁽⁶⁾. Analysis of obtained results indicated statistically significant differences between bisexual and homosexual women. The differences referred to four factors: factor I – Sensitivity, factor M – Abstractedness, factor O – Apprehension and factor Q4 – Tension. Bisexual women obtained higher results in all four factors, as compared to homosexual women. Result I+ is characteristic for people characterised by a higher level of sensitivity. Those obtaining high results in factor M are characterised by eccentricity, lively imagination and lack of the so called life practicalism. Result O+ is typical for people characterised by an increased level of proneness to blame oneself and loneliness, while results Q+ characterise people with high nerv-

Hopkinsa wykazały, iż homoseksualne kobiety cechują się większym chłodem emocjonalnym (A-), pewnością siebie (E+), niekonwencjonalnością (M+), samowystarczalnością (Q2+) oraz małym napięciem nerwowym (Q4-)⁽⁶⁾. Analiza uzyskanych wyników ukazała różnice istotne statystycznie pomiędzy kobietami biseksualnymi i homoseksualnymi. Różnice dotyczyły czterech czynników: czynnika I – Wrażliwość, czynnika M – Niekonwencjonalność, czynnika O – Depresyjna Niepewność Siebie oraz czynnika Q4 – Napięcie Nerwowe. Kobiety biseksualne uzyskały wyniki wyższe we wszystkich czterech czynnikach w porównaniu z kobietami homoseksualnymi. Wynik I+ jest charakterystyczny dla osób wyróżniających się wyższym poziomem wrażliwości. Osoby uzyskujące wysokie wyniki w czynniku M charakteryzują się ekscentryzmem, żywą wyobraźnią oraz brakiem tzw. życiowego praktycyzmu. Wynik O+ jest typowy dla osób charakteryzujących się podwyższonym poziomem skłonności do obwiniania się i osamotnienia, podczas gdy wyniki Q+ charakteryzują osoby o dużym napięciu nerwowym, trudnościach w przystosowaniu się oraz niecierpliwości. Uzyskane wyniki w grupie mężczyzn wskazują na istnienie różnic między mężczyznami heteroseksualnymi i homoseksualnymi w trzech czynnikach: I – Wrażliwość, O – Depresyjna Niepewność Siebie oraz Q1 – Radykalizm. Homoseksualni mężczyźni uzyskali wyniki wyższe we wszystkich powyższych czynnikach. Na podstawie uzyskanych rezultatów możemy przypuszczać, iż homoseksualni mężczyźni charakteryzują się wyższym poziomem wrażliwości emocjonalnej (I+), osamotnienia i skłonności do obwiniania się (O+) oraz większą postępowością, samodzielnością w myśleniu i działaniu (Q1+) w porównaniu z mężczyznami heteroseksualnymi. Duckitt i du Toit twierdzą, iż geje są mniej stabilni emocjonalnie i mają większe tendencje do zamartwiania się i napięć, są bardziej łagodni oraz pomocni, mają niższy wskaźnik dominacji osiągnięć⁽⁶⁾. Zdaniem Cattella i Morony'ego homoseksualni mężczyźni cechują się wyższym poziomem ekstrawertywności, wyższym poczuciem winy oraz słabszym superego⁽⁶⁾. Badania Evansa wykazały, iż heteroseksualni mężczyźni cechują się wyższym poziomem dominowania (E+), wyższym poziomem ekspansywności (F+), niższym poziomem wrażliwości (I-) oraz ufności (L-). Homoseksualni mężczyźni z kolei mogą być charakteryzowani jako bardziej neurotyczni (C-), infantylni (G-), bardziej wrażliwi (I+) i niekonwencjonalni (M+), skłonni do obwiniania siebie (O+), bardziej samowystarczalni (Q2+), z niską samooceną (Q3-) oraz o dużym napięciu nerwowym (Q4+). Charakteryzowali się oni także niższą odpornością (H-) oraz wyższym poziomem podejrzliwości (L+) aniżeli mężczyźni heteroseksualni⁽⁹⁾. Badania Lippy wskazują na podwyższony poziom neurotyczności w grupie mężczyzn homoseksualnych, ale jednocześnie niższy poziom neurotyczności w grupie lesbijek aniżeli heteroseksualnych kobiet. Te same badania wskazują na fakt, iż homoseksualni mężczyźni charakteryzują się wyższym poziomem ugodowości oraz otwartości na doświadczenia w porównaniu z heteroseksualnymi. Podobnie lesbijki uzyskały wyniki wyższe w tej skali w porównaniu z kobietami heteroseksualnymi^(10,11). Zgodnie z badaniami Frable'a i wsp. bycie gejem wiąże się z niską samooceną, złym samopoczuciem oraz wyso-

ous tension, difficulties in adaptability and impatience. The results obtained in the group of men point to differences between heterosexual and homosexual men in three factors: I – Sensitivity, O – Apprehension and Q1 – Openness to Change. Homosexual men obtained higher results in all the above mentioned factors. By virtue of the obtained results we can surmise that homosexual men are characterised by a higher level of emotional sensitivity (I+), loneliness and proneness to blame themselves (O+), as well as a higher progressiveness, self-reliant thinking and activity (Q1+), as compared to heterosexual men. Duckitt and du Toit state that gays are less stable emotionally and exhibit higher tendencies to worrying and tensions, they are milder and more helpful and indicate a lower level of dominance of achievements⁽⁶⁾. According to Cattell and Morony, homosexual men are characterised by higher extroversion, higher sense of guilt and lower super ego strength⁽⁶⁾. The studies carried out by Evans indicate that heterosexual men are characterised by a higher level of dominance (E+), higher level of liveliness (F+), lower level of sensitivity (I-) and lower level of vigilance (L-). Homosexual men on the other hand may be characterised as more neurotic (C-), infantile (G-), more sensitive (I+) and unconventional (M+), prone to the sense of guilt (O+), more self-sufficient (Q2+), with low integration (Q3-) and high nervous tension (Q4+). They were also characterized by a lower level of social boldness (H-) and higher level of vigilance (L+), as compared to heterosexual men⁽⁹⁾. The studies carried out by Lippa point to a lower ego strength in the group of homosexual men, but at the same time to a lower ego strength in the group of homosexual men, but at the same time a higher ego strength in the group of lesbians, as compared to heterosexual women. The same studies indicate that homosexual men are characterised by a higher submissiveness and openness to experiences, as compared to heterosexual men. Similarly, lesbians obtained higher results in that scale, as compared to heterosexual women^(10,11). Pursuant to the studies carried out by Frable et al., being a gay is connected with a low integration, distress and high sense of being endangered⁽¹²⁾. The obtained differences between lesbians and heterosexual women in temperament profiles referred to three traits: Endurance, Activity and Emotional Reactivity. Homosexual women obtained higher results in two scales: Endurance and Activity, as compared to heterosexual women. People characterised by a higher level of Endurance are more resistant to hardships and difficulties of everyday life, they are characterised by higher abilities to cope under disadvantageous environmental conditions and may work with special intensity or particularly long. A high level of Activity is characteristic for people who are very active professionally and socially, expansive and flexible in their behaviour. Such persons are prone to impulsive activities and ventures. Heterosexual women, on the other hand, obtained higher results in Emotional Reactivity Scale, as compared to homosexual women, which implies that they are characterised by a higher level of emotional excitation and simultaneously lower emotional resistance and tendencies to break down in difficult situations. Differences between bisexual and homosexual women were found in Endurance, Activity

kim wskaźnikiem stanu zagrożenia⁽¹²⁾. Uzyskane różnice pomiędzy lesbijkami i kobietami heteroseksualnymi w wymiarach temperamentu dotyczyły trzech cech: wytrzymałości, aktywności oraz reaktywności emocjonalnej. Kobiety homoseksualne uzyskały wyniki wyższe w dwóch skalach: Wytrzymałość oraz Aktywność w porównaniu z kobietami heteroseksualnymi. Osoby charakteryzujące się wyższym poziomem wytrzymałości wykazują dużą wytrzymałość na trudy i niewygody życia codziennego, charakteryzują się większymi zdolnościami radzenia sobie w niekorzystnych warunkach otoczenia oraz mogą pracować ze szczególną intensywnością lub szczególnie długo. Wysoki poziom aktywności jest charakterystyczny dla osób bardzo aktywnych zawodowo i społecznie, ekspansywnych oraz elastycznych w zachowaniu. Osoby te posiadają skłonności do zachowań impulsywnych i odejmowania ryzyka. Kobiety heteroseksualne uzyskały z kolei wyniki wyższe w skali Reaktywność Emocjonalna w porównaniu z kobietami homoseksualnymi, co sugeruje, że cechują się one wyższym poziomem pobudliwości emocjonalnej i jednocześnie mniejszą odpornością emocjonalną i tendencjami do załamywania się w trudnych sytuacjach. Różnice pomiędzy kobietami biseksualnymi i homoseksualnymi stwierdzono w skalach: Wytrzymałość, Aktywność oraz Perseweratywność. Kobiety homoseksualne uzyskały wyniki wyższe w dwóch skalach: Wytrzymałość oraz Aktywność w porównaniu z kobietami biseksualnymi. Kobiety biseksualne uzyskały wyniki wyższe w skali Perseweratywność w porównaniu z lesbijkami, co wskazuje na skłonności do drobniawej analizy zdarzeń, wielokrotnego powracania do minionych już faktów i długotrwałego ich przeżywania emocjonalnego oraz nadmiernej koncentracji na przeszłości. W grupie mężczyzn stwierdzono jedynie istnienie różnic w skali Żwawość. Mężczyźni heteroseksualni uzyskali wyniki wyższe w porównaniu z homoseksualnymi, co sugeruje, iż mogą oni wykazywać tendencje do szybkiego reagowania, utrzymywania dużego tempa wykonywanych czynności i łatwej zmiany zachowania w odpowiedzi na zmianę warunków zewnętrznych. Uzyskane wyniki nie wskazują na istnienie różnic istotnych statystycznie pomiędzy poszczególnymi grupami w skalach Męskości oraz Kobiecości, zarówno w grupie mężczyzn, jak i w grupie kobiet. Według Weissbacha i Zagona⁽¹³⁾ fakt bycia homoseksualistą wiąże się z odczuwaniem homoseksualnych stereotypów zachowania, co jest dodatkowo wzmacniane przez grupę społeczną. Badania wskazują, że w sytuacji, gdy grupa wie, że mężczyzna jest homoseksualistą, odbiera go jako bardziej kobiecego i delikatnego niż w sytuacji, gdy nie zna jego orientacji seksualnej. Dotychczasowe badania sugerują, że różnice dotyczą przede wszystkim tożsamości płciowej. Stwierdzono, że homoseksualne kobiety osiągają niższe wskaźniki kobiecości i wyższe męskości niż kobiety heteroseksualne⁽⁶⁾. Natomiast geje ujawniają odwrotne tendencje – są bardziej kobiece, a mniej męscy. Generalnie ocenia się, że homoseksualnie zorientowani mężczyźni mają więcej cech kobiecych, natomiast kobiety mają więcej cech męskich w porównaniu odpowiednio z osobami o orientacji heteroseksualnej⁽⁶⁾.

Uzyskane wyniki mają znaczenie w rozumieniu istoty orientacji seksualnej. Niniejsze badania ukazały zjawisko homo-

and Perseveration. Homosexual women obtained higher results in two scales: Endurance and Activity, as compared to bisexual women. Bisexual women obtained higher results in Perseveration, as compared to lesbians, which points to proneness to meticulous analysis of events, frequent returns to the past facts and their long-lasting emotional effects and excessive concentration on the past. In the group of men only differences in the Briskness Scale were found. Heterosexual men obtained higher results as compared to homosexual men, which implies that they can exhibit tendencies to fast reaction, maintaining fast pace of activities and easy change of behaviour in response to a change in external conditions. The obtained results do not indicate any statistically significant differences between individual groups in Masculinity Scale and Femininity Scale, either in the group of men or in the group of women. According to Weissbach and Zagon⁽¹³⁾ the fact of being homosexual is connected with experiencing homosexual behaviour stereotypes, which is additionally strengthened by the social group. The studies indicate that when the group knows that a man is homosexual, they perceive him as more feminine and delicate than when they do not know his sexual orientation. The studies carried out so far suggest that the differences mostly refer to sexual orientation. Homosexual women were found to exhibit lower femininity traits and higher masculinity traits, as compared to heterosexual women⁽⁶⁾. On the other hand, gays indicate contrary tendencies – they are more feminine and less masculine. Admittedly, homosexually oriented men have more feminine traits, whereas women exhibit more masculine traits, as compared respectively to people of heterosexual orientation⁽⁶⁾. The obtained results are important for understanding the essence of sexual orientation. These studies showed the phenomenon of homosexuality and bisexuality where psychopathological etiquette of the persons is no longer necessary. Surely the advantages of the study are applied methods. Furthermore, important for the study is also distinguishing between individual groups – homosexual group includes persons who undertake exclusively homosexual activity, whereas heterosexual group – only heterosexual activity. That was possible owing to the use of the Heterosexual – Homosexual Kinsey's Scale. The obtained results of the studies require a further verification based on a bigger research group.

CONCLUSIONS

1. Heterosexual women achieved higher results in factor I – Sensitivity, factor O – Apprehension and factor Q4 – Tension, as compared to homosexual women who obtained respectively lower results. Homosexual women were classified higher in factors: N – Privatness and Q1 – Openness to Change, as compared to heterosexual women.
2. Bisexual women obtained higher results in factors I – Sensitivity; M – Abstractedness, O – Apprehension and factor Q4 – Tension, as compared to homosexual women.
3. Homosexual men obtained higher results in all following factors: I – Sensitivity, O – Apprehension and Q1 – Openness to Change, as compared to heterosexual men.

seksualizmu i biseksualizmu w nowym świetle, w związku z czym psychopatologiczna etykieta osób nie jest już więcej potrzebna. Zaletą badania z pewnością są użyte w nim metody. Istotne dla niego jest również rozróżnienie pomiędzy poszczególnymi grupami – grupa homoseksualna obejmuje osoby wyłącznie podejmujące aktywność homoseksualną, a grupa heteroseksualna tylko aktywność heteroseksualną. Możliwe to było dzięki zastosowaniu Heteroseksualnej – Homoseksualnej Skali Kinseya. Uzyskane wyniki z badań wymagają dalszej weryfikacji w oparciu o większą grupę badawczą.

WNIOSKI

1. Kobiety heteroseksualne osiągały wyniki wyższe w czynniku I – Wrażliwość, czynniku O – Depresyjna Niepewność Siebie oraz czynniku Q4 – Napięcie Nerwowe w porównaniu z kobietami homoseksualnymi, które uzyskały odpowiednio wyniki niższe. Kobiety homoseksualne klasyfikowały się natomiast wyżej w czynnikach: N – Racjonalizm oraz Q1 – Radykalizm w porównaniu z kobietami heteroseksualnymi.
2. Kobiety biseksualne uzyskały wyniki wyższe w czynnikach: I – Wrażliwość, M – Niekonwencjonalność, O – Depresyjna Niepewność Siebie oraz Q4 – Napięcie Nerwowe w porównaniu z kobietami homoseksualnymi.
3. Homoseksualni mężczyźni uzyskali wyniki wyższe we wszystkich następujących czynnikach: I – Wrażliwość, O – Depresyjna Niepewność Siebie oraz Q1 – Radykalizm w porównaniu z mężczyznami heteroseksualnymi.
4. Kobiety homoseksualne uzyskały wyniki wyższe w skalach Wytrzymałości oraz Aktywności w porównaniu z kobietami heteroseksualnymi. Kobiety heteroseksualne uzyskały z kolei wyniki wyższe w skali Reaktywność Emocjonalna w porównaniu z kobietami homoseksualnymi.
5. Kobiety homoseksualne uzyskały wyniki wyższe w skalach Wytrzymałość oraz Aktywność w porównaniu z kobietami biseksualnymi. Kobiety biseksualne uzyskały wyniki wyższe w skali Perseweratywność w porównaniu z lesbijkami.
6. Mężczyźni heteroseksualni uzyskali wyniki wyższe w skali Żwawość w porównaniu z mężczyznami homoseksualnymi.

4. Homosexual women obtained higher results in Endurance and Activity Scales, as compared to heterosexual women. Heterosexual women in turn obtained higher results in Emotional Reactivity, as compared to homosexual women.
5. Homosexual women obtained higher results in Endurance and Activity, as compared to bisexual women. Bisexual women obtained higher results in Perseveration, as compared to lesbians.
6. Heterosexual men obtained higher results in Briskness, as compared to homosexual men.

PIŚMIENNICTWO:

BIBLIOGRAPHY:

1. Nowakowska M.: Polska adaptacja 16-czynnikowego Kwestionariusza Osobowości R.B. Cattella. Psychol. Wych. 1970; 3: 478-500.
2. Zawadzki B., Strelau J.: Formalna Charakterystyka Zachowania – Kwestionariusz Temperamentu (FCZ-KT). Pracownia Testów Psychologicznych PTP, Warszawa 1997.
3. Kuczyńska A.: Płeć psychologiczna. Podstawy teoretyczne, dane empiryczne oraz narzędzie pomiaru. Przegląd Psychologiczny 1992; 2: 43-50.
4. Kinsey A.C., Pomeroy W.B., Martin C.E., Gebhard P.H.: Sexual Behaviour in the Human Female. W.B. Saunders, Philadelphia 1953.
5. Cattell R.B., Morony J.H.: The use of the 16 PF in distinguishing homosexuals, normals, and general criminals. J. Consult. Psychol. 1962; 26: 531-540.
6. Duckitt J.H., du Toit L.: Personality profiles of homosexual men and women. J. Psychol. 1989; 123: 497-505.
7. Kulpa A.: Niektóre cechy osobowości homoseksualistek. Problemy Rodziny 2001; 4/5/6: 99-105.
8. Hopkins J.H.: The lesbian personality. Br. J. Psychiatry 1969; 115: 1433-1436.
9. Evans R.B.: Sixteen Personality Factor Questionnaire scores of homosexual men. J. Consult. Clin. Psychol. 1970; 34: 212-215.
10. Lippa R.A.: Sexual orientation and personality. Annu. Rev. Sex Res. 2005; 16: 119-153.
11. Lippa R.A.: Sex differences and sexual orientation differences in personality: findings from the BBC Internet survey. Arch. Sex. Behav. 2008; 37: 173-187.
12. Frable D.E., Wortman C., Joseph J.: Predicting self-esteem, well-being, and distress in a cohort of gay men: the importance of cultural stigma, personal visibility, community networks, and positive identity. J. Pers. 1997; 65: 599-624.
13. Weissbach T.A., Zagon G.: The effect of deviant group membership upon impressions of personality. J. Soc. Psychol. 1975; 95: 263-266.